

Cum l-au manipulat rușii pe regele Carol al II-lea

George I. Duca, aflat la Stockholm, în postul de consilier de Legatie, poarta în 1944 negocieri cu ambasadoarea Alexandra Kollantay în numele Conjuratilor de la Bucuresti: Regele, generalii rebeli si comunistii. Spre norocul istoricilor, el tine un Jurnal, ce va fi publicat la München sub titlul "Cronica unui român în veacul XX". Pe 7 iunie 1944, Duca noteaza despre o întâlnire a ambasadorului Frederic Nanu cu consilierul doamnei Kollontay, numitul Vladimir Semenov. Potrivit textului, "rusul a întrebat pe Nanu parerea lui personala privitoare la o eventuala restaurare a lui Carol...".

Nu-i o ratacire a lui George I. Duca. La ancheta din cadrul Procesului Patrascu, Victor Radulescu-Pogoneanu, director adjunct al Cabinetului si Cifrului sub regimul Antonescu, declară ca în cursul negocierilor de la Stockholm s-a pus din partea Uniunii Sovietice o întrebare "relativa la modul cum ar fi privita în tara o eventuala revenire a fostului rege Carol al II-lea (care se pare ca avusese oarecare conversații cu ambasadorul URSS în Mexic, Umanski)".

Nici George I. Duca, nici Victor Radulescu-Pogoneanu nu stiau ca Regele Carol al II-lea tinea un jurnal. Dacă ar fi stiut și, mai ales, dacă ar fi luat cunoștința de ce-si nota fostul suveran, ar fi aflat că tarasenia s-a dovedit mult mai mare.

Totul a pornit de la un banal schimb de vorbe

Pe 17 iunie 1943, însarcinatul cu afaceri în Mexic, cehoslovacul Karel Wendell, împreună cu nevasta-sa, prînzesc la exilatul Carol al II-lea. Un moment banal. Si unul dintre numeroasele momente de rutina într-o viață de exilat la mii de kilometri de țara. Seară, Carol al II-lea notează în Jurnal un fapt ce i se pare lui de o extrema importanță:

"La prînz, însarcinatul cu afaceri cehoslovac, Karel Wendell, și nevasta-sa, o iugoslava plina de entuziasm și patriotism. Lucrul cel mai important povestit de ei e ca ambasadorul Sovietelor, Umansky, arata ceva interes și simpatie pentru noi, mai ales de cînd a aflat că mama Dudui(ei) era rusoaica. Pîna acum facea o inversunata propaganda împotriva noastră".

Primise doamna ambasador misiunea de a transmite un semnal?

Aruncase si ea o vorba, acolo, cum se întâmpla într-un un taifas la care convivii nu mai au ce să spuna? Greu de raspuns fara raportarea la alte date semnificative. La Stockholm, în decembrie 1943, rusii îl contacteaza pe ambasadorul lui Antonescu, Frederic Nanu, tot printr-un intermediar: ziaristul bulgar Kiril Guranov. Si tot pretinzînd ca e prieten la toarta cu cei de la Legatia Rusiei. Sigur e ca Regele se aprinde. Proportiile date unei pareri - si aceea presupusa - devaluie ca ambasadorul rus era urmarit cu interes. Altfel nu vad de ce ar fi remarcat Regele ca "e lucrul cel mai important". Atentia acordata lui Umansky se explica prin situatia de pe front. Ager în despicarea evenimentelor, Carol al II-lea sesizase ca rusii vor avea un cuvînt greu de spus în România. De aceea, tot ce era sovietic, inclusiv un ambasador dintr-o tara de la capatul Pamîntului, îl interesa. Din acest punct de vedere, Jurnalul din anii 1943-1944 sococheaza prin locul urias ocupat de cetateanul numit Umansky. Fericirile si nefericirile Regelui depend de cele mai mici tresariri ale unui om. Nenorocita situatie pentru cineva care pîna nu demult provoca fericirile si nefericirile unei întregi clase politice!

Vineri, 23 iulie 1943, el trece pe curat informatiile date de un ziarist:

"Mult mai grava, Umansky ar fi primit ca instructiuni de la Moscova ca, daca ma-ntîlneste, sa ma ignoreze si sa încearcă sa ma saboteze cît se poate mai mult. Acest lucru l-a spus cuiva si ar fi si aparut într-un ziar de aici. Informatorul meu a adaugat ca acest lucru îl mira din partea unui diplomat destupt cum este. Am fost, trebuie sa marturisesc, destul de turburat de aceasta informatie".

Despre Umansky, Regele vorbeste si ambasadorului SUA în Mexic, George Messersmith. Pentru a descifra bizarul comportament al rusului:

"Ceea ce m-a împins astazi este problema sovietica si atitudinea, atît de agresiva, a lui Umansky, aici. Mi s-a raspuns ca acest lucru nu-l mira deloc, caci îl cunoaste din Washington, ca este un prost si cel mai teribil tip de oportunist". (sîmbata, 4 septembrie 1943)

Sau folosindu-l pe rus drept argument de presiune asupra americanilor:

"I-am mai povestit o reflexie a lui Umansky, privitor la refuzul vizei pentru Duduia, ca URSS n-ar fi procedat în acest fel, cu toata lipsa de simpatie ce ne poarta, la mijloc fiind o chestie de umanitate, care-i mai presus de toate". (joi, 30 septembrie 1943)

Fericirea de a se uita la tine

Nu stim daca Konstantin Alexandrovici Umansky, altfel un biet functionar trimis la mama Dracului, într-o tara fara prea mare importanta, avea habar de încercările sufletesti la care-l punea pe un domn, altfel bine, care-si zicea Fostul Rege al unei tari din Balcani. Hachitele sale nu sunt însa întîmplatoare. Se înscriau în planul diabolic de manipulare a lui Carol al II-lea. Fostul suveran n-avea de unde sa stie asta. De aceea, ramîne faptul. Si anume transformarea unui biet om în obiect de iscodire flamînda, cu interpretarea scăpinatului în cot si a mîinii duse la ceafa.

Despre ce face si ce gîndeste marele Umansky, Regele afla mai ales de la neobosita doamna Wendell. Ca si cum n-ar avea treaba pe acasa, doamna cu pricina e tot timpul pe la Curtile Valahe pentru a aduce ultimele stiri de pe frontul Umansky. În timp ce, din alte surse, Carol stie ca rusul îi e ostil, de la doamna Wendell afla numai lucruri bune. Sîmbata, 2 octombrie 1943, Jurnalul consemneaza:

"Spre seara, D-na Wendell a venit s-o vaza pe Duduia si i-a spus ca a cules de la Umansky ca URSS n-are nimic împotriva României, ca toata ura ei s-a cumulat împotriva Poloniei. Pentru prima data am observat la ea o nuanta de grija fata de Soviete".

Duminica, 3 octombrie 1943, are loc o serata la Ambasada SUA pentru aniversarea celor 60 de ani ai lui Messersmith. Carol si Duduia nu scapa prilejul de a-i oferi diplomatului un cadou, "o foarte frumoasa cutie cilindrica de argint pentru tigari cu foi, cu o inscriptie". Desi eroul bairamului

e ambasadorul american, desi sarbatoritul reprezinta ditamai Statele Unite, pentru Carol al II-lea singura persoana importanta e Umansky:

"Pentru mine, ce a fost mai interesant în aceasta seara a fost atitudinea lui Umansky. Fatalmente, n-am facut cunostinta, dar s-a purtat bine privind citoedata cu interes, dar într-un fel complet lipsit de obraznicie sau insistenta rau plasata. E un progres".

Sîmbata, 30 octombrie 1943, doamna Wendell e din nou acasa la Carol. Jurnalul îsi începe notatia cu o precizare mai mult decît semnificativa: "Ca întotdeauna, s-a vorbit de Umansky". De asta data zeul lui Carol îsi arata succesiv o fata rece si una calda. Musafira îi relateaza pîna la virgula vorbele rusului:

"Dupa-masa, a venit D-na Wendell, care mi-a adus o scrisoare de la Puritch, drept raspuns la a mea. E foarte amabila si spune ca a luat în consideratie propunerea mea de a numi un reprezentant diplomatic iugoslav aici, în Mexico. Ca întotdeauna, s-a vorbit de Umansky, care a fost foarte obraznic si, de asta-data, m-a acuzat de a fi acela care a lasat sa treaca trupele germane împotriva URSS: absolut ridicol! Pe urma, s-a mai calmat si, dupa ce i s-a vorbit despre frumusetea Dudui(ei) ca sa reînnoade conversatia, a zis, chiar el, ca poporul ma vrea si ca chiar ungurii din Transilvania ma prefera la ai lor".

Întelegem de aici ca doamna Wendell taifasua cu Umansky despre cuplul valah. Ca ea juca rolul de avocat al Regelui. Dar si ca Umansky se ocupa de biografia lui Carol al II-lea:

Doamna cu pricina nu scapa nici un prilej de a-l tine la curent pe Rege cu oscilatiile ambasadorului URSS. Luni, 4 octombrie 1943, ea profita de pauza unui spectacol:

"Seara, la Opera, Aida, cu cîntareata Stella Roman. O reprezentatie foarte reusita din toate punctele de vedere, cîntareata foarte buna si foarte aplaudata. Într-o pauza, a venit D-na Wendell, care a spus Dudui(ei) ca Umansky s-a convins ca nu sunt germanofil, ramîne numai sa fie convins Stalin".

Rusii jucau pe mai multe fronturi

Ce rol îndeplineste doamna Wendell? Mai mult ca sigur cel asumat la Stockholm în decembrie 1943 de ziaristul bulgar Guranov. Nu-i exclusa si manifestarea unei firi simititoare, sensibile la drama cuplului regal. Indiferent de motiv, doamna Wendell contribuie prin intensa sa activitate la iluzionarea deplina a Regelui. Duminica, 6 august 1944, Carol al II-lea noteaza:

"Duduia a vazut-o pe D-na Wendell, care continua a aduce stiri bune de la Umansky".

Lesne de priceput statura lui Umansky în constiinta lui Carol al II-lea, daca ne gîndim ca pîna si nevasta lui Umansky devine punct de reper. Miercuri, 26 aprilie 1944, Duduia merge la un ceai. Noteaza fostul Suveran: "unde s-a bucurat de atentii deosebite si demonstrative". Lucru extrem de important pentru Carol al II-lea, "de fata fiind d-na Umansky". Cele doua doamne, Padilla (sotia secretarului Afacerilor Straine din Mexic) si Messersmith (sotia ambasadorului american în Mexic) au fost dinadins asa de dragute cu Duduia, ca sa-i creasca actiunile la nevasta lui Umansky!

Toanele rusului îsi aveau un tîlc. Sîmbata, 22 ianuarie 1944, Carol noteaza:

"Suntem poftiti, luni, pentru dejun, la Legatia Frantei, iar marti dau prima lor mare receptie, la care nu suntem poftiti. În mod natural si potrivit cu toata dragostea ce am aratat-o Garreau Dombosleilor, era natural sa luam si noi parte la ea. Explicatia este ca Umansky, care continua, prin toate mijloacele, sa duca o campanie împotriva mea si cum francezii sunt foarte prieteni cu sovieticii si, pîna la un punct, sunt dependenti de Moscova, n-au libertatea de actiune a celorlalți, reprezentanti diplomatici. Probabil ca Umansky a facut o aluzie, ori presiune, în aceasta privinta,

mai ales dupa publicarea în Buletinul Ambasadei Sovietice din Washington a unei notite care zicea ca niciodata nu trebuie sa m-întorc pe tronul României".

Daca totul s-ar rezuma la vorbele purtate de madam Wendell, comportamentul lui Umansky ar fi simplu de explicat. Un ambasador uitat într-un colt al lumii, jucîndu-se cu vorbele despre acel domn care-si zice Regele României. Numai ca afacerea cu Buletinul Ambasadei dezvaluie un tîlc mai profund. Rusul avea misiunea sa-l fierba pe Carol în suc propriu!

Marti, 25 aprilie 1944. Jurnalul se opreste din nou în dreptul lui Umansky. De data asta, vestile ajung la Carol al II-lea printr-un ocol: doamna Wendell - Duduia. Si cu toate acestea, nu poate fi pusa pe seama ocolisului schimbarea de atitudine. Rusul urmeaza o tactica abila, folosita din plin de Moscova în relatiile cu toate fortele românesti gata sa-i ofere tara pe tava: Regele, Iuliu Maniu, Tatarescu. E tactica de a le tine pe fiecare în stand by prin comedia negocierilor, în timp ce ea actioneaza militar în Moldova. Cea mai buna dovada: rusul declară netam - nesam ca doreste abolit Diktatul de la Viena:

"Duduia, dupa masa, a avut o interesanta conversatie cu D-na Wendell, ca întotdeauna, stiri de la Umansky. Aceasta, pare-se, s-a calmat mult, nu mai înjura, chiar zice ca URSS (ului) îi este complet indiferent cine este pe Tronul României, n-are nici o preferinta si nu doreste sa se amestecă în politica noastra interioara, n-are pretentiuni teritoriale (afara de aceleia ce le-a luat) si doreste iesirea României din razboiu. Are o ura neîmpacata împotriva Ungariei si doreste sa restituie României întreaga Transilvanie. În general, lucruri bune".

Nevoia de putere - pare-se - face din om nu numai fiara, dar si oarie. Carol al II-lea nu se întreaba cum de se întîmplă ca un ambasador si nu unul oarecare - ci chiar ambasadorul URSS, supus pînă la virgula disciplinei staliniste, trancaneste cu o doamna de la ambasada altui stat despre relatiile Moscovei cu Ungaria, dar mai ales despre dorinta ca România sa iasa din razboi.

2 mai 1944 e o zi de rascruce în batalia lui Carol pentru a le pica sovieticilor cu tronc. De la Pangal soseste o telegrama despre tratativele de la Cairo. Nu stim de unde a scos expeditorul stirea ca Stirbey ar putea fi declarat regent. În orice caz, Pangal are o idee:

"În consecinta, recomanda de a se lua legatura cu Sovietele si de a le propune formarea unui guvern român pe teritoriul românesc, si ca eu sa ma proclam regent".

Miscarea l-ar contracara pe Stirbey. Daca dusmanul e cu americanii, Carol trebuie sa-i dea sah cu sovieticii. Pe Rege, varianta estica îl surprinde:

"Aceasta propunere a fost asa o surprindere pentru mine, ca, la început, n-am stiut ce (sa) fac. Ernest insista foarte mult sa se puie imediat în executie. Duduia, fara a fi atît de entu(ziasmata) (...)".

Din motive care ne scapa, Jurnalului îi lipsesc cîteva pagini. Din cartea lui Paul de România stim ca Urdareanu e trimis la Umansky cu propunerea. Ce s-a petrecut la ambasada rusa aflam din notele lui Carol al II-lea:

"A promis sa transmită întocmai la Moscova. Ca om practic, nu s-a încurcat în teorii si recriminari asupra trecutului, singurele întrebări ce le-a pus au fost asupra persoanelor si a informatiunilor ce le am din Tara. Ernest, foarte loial, l-a umflat pe Pangal".

Umansky nu se mai joaca de-a soarecele si pisica. Avea mandat sa treaca la cea de a doua etapa: a receptivitatii. Fara a banui o clipa c-ar putea fi o cacealma, Carol ia totul ca o schimbare de destin. E atît de convins de seriozitatea demersului, încît simte nevoia unor justificari:

"Iata si aceasta noua si neasteptata faza a activitatii mele inceputa, si am sentimentul ca pot privi viitorul cu mai multa incredere. Scrupule n-am de a fi facut acest gest, caci, timp de patru ani, am incercat tot ce era posibil cu anglo-saxonii si, in mod sistematic, am fost continuu refuzat si jignit. Imi pare numai rau de prietenul meu Messersmith, dar el fiind functionar, nu pot sa-l pui intr-o situatie grea".

Cînd americanii sunt inferiori rusilor

Autorul însemnarilor are dreptate. Anglo-saxonii îl refuzasera sistematic. Nu acesta e însa motivul negustoriei cu sovieticii. Cinismul personajului îsi spune cuvîntul. Pariase pe anglo-saxoni că vreme se mai credea într-o debarcare aliată în Balcani. Cînd s-a conturat ocuparea României de către rusi, Carol a schimbat foaia. Ramîne, totusi, demn de consemnat efortul de a gasi justificare unui gest îndoicelnic. Din nevoia de a se confirma, el gaseste un pretext de mustări în comportamentul de razboi al Aliatilor, în timp ce rusilor li se descopera atitudini benefice. Ba, mai mult, potrivit însemnarii din 17 iulie 1944, e apreciat la sovietici pînă și sistemul de promovare a cadrelor:

"Am avut, azi, mai mult razboi de gîndit si m-am gîndit cum acesti generali anglo-saxoni, mai ales americanii, conduc razboiul. Se vorbeste mult de brutalitatea germană, aceste metode însa au si fost adoptate de ei, mai ales în ceea ce priveste bombardamentele aeriene, cum au fost, de pilda, acele de la Bucuresti si Berlin. Orice bombardament, cu cel mai mic scop militar, se poate prîncepe, dar acestea cari ating mai ales populația civilă depasesc masura. Si în razboiul terestru au metode cari sunt, pur si simplu, metode de forță, nu există nici o finetă de artă militară. Printre-o cantitate covîrsitoare de material, cu cheltuieli supraastronomice, înainteaza distrugînd totul în calea lor. Sa luam de pilda operatiunea de la Cassino, care mi se pare una din cele mai stupide din acest razboiu. Au trecut numai prin darîmare, fara nici o acțiune tactica, nici macar strategică, numai cînd contingentele franceze si poloneze au întreprins acțiuni de flanc si au ocupat poziții mai bune decît ale germanilor, au putut trece si înainta. Istoria militară va înregistra toate acestea si, fara doar si poate, nu va fi spre lauda comandanților. Sa ma bata Dumnezeu, dar am impresia ca aceste distrugeri convin conducătorilor, ca sa nu ramînă puternica decît civilizația anglo-saxona si ca celelalte tari avînd atîtea de refacut, puterea lor de dominare va fi mai usoara. Sovietele sunt mai cuminti si generalii lor de mai mare valoare. În USA, alegerea sefilor militari se face după criterii politice si determinate de simpatii civile. Un MacArthur si un Marshall sunt pusi în poziții operative secundare, pentru ca popularitatea lor sa nu eclipeze elementele politice. Aceasta se numeste democrație. Vai de ea! Daca democrația însemnează dominiația mediocrităților, ea nu va putea supraviețui în forma ei actuală".

La mii de kilometri distanță, la Stockholm, un alt brav român, consilierul de Legatie George I. Duca se străduia și el să intre pe sub pielea rusilor. În numele conspiratorilor de la București. Pe 27 mai, el notează în Jurnalul său, "Cronica unui român în secolul XX" ce i-a zis ambasadoarei URSS Alexandra Kollontai. Si anume că "în urma neomenoaselor bombardamente" din 4 aprilie opinia publică din România "s-a întors parțial împotriva aliaților occidentali", în timp ce "rusii au cîștigat, în schimb, din pricina abținerii lor de a distrugă sistematic orașele noastre". Slugăriția fata de iminentul ocupant nu e nici macar originală!

Carol al II-lea vrea atât de mult să ne convingă că negustoria cu sovieticii e buna încît ajunge să-i critice pe americani și în plan politic. De Ziua Americii, 4 iulie 1944, el se dezlantuie:

"Sarbatoarea națională a(i) USA. Aceasta zi ma face să ma gîndesc la toate ce sunt și, mai ales, la acele ce ar fi putut fi. E un pacat pentru lumea întreagă că aceasta națiune are atîtea scaderi, atîtea lipsuri de înțelegere a altor națiuni și a altor mentalități. Azi se simt tari și indispensabili lumii, deci vor să impună felul lor de a gîndi, felul lor de a vedea lucrurile și, aceasta, adesea, nu se potrivește cu felul celorlalți, de aici frecările, de aici constatarea că n-au reușit să se facă iubiti. E pacat, mare pacat. Democrația lor este idealistică, dar este mai ales de vorbe, de fapt la ei domnește o tiranie, o dictatură, ace(e) a președintelui, care, la rîndul lui, este, adesea, robul

partidului, scuza pentru aceasta este ca e bazata pe vointa, rolul poporului. Ceea ce deformeaza si acolo democratia, ca in multe alte locuri, este ca adevaratul stăpîn este tot M(aria) s(a). Banul are si o nemaipomenita si inconstienta concepție a libertatii Presei".

Timpul trece nemilos. De la sovietici nici un semn. Nerabdator, pe 5 iunie 1944, Carol îl trimite pe Urdareanu la Umansky:

"Lucrul important astazi a fost vizita pe care a facut-o Ernest lui Umansky. Eram cam necajit de lipsa de stiri din acest sector. A fost bine si amabil primit. Pîna acum n-a venit nici un raspuns, dar ambasadorul i-a pus unele întrebări interesante. Prima, asupra popularitatii mele, i s-au dat explicatii relative la actiunea mea pentru taranime si a aderentilor mei in cercurile politice, s-au aratat si cauzele neîntelegerii cu Maniu &Co.

Acesta a dus vorba si asupra rapirii Basarabiei si s-a pus la punct ca eu am cedat, spre a nu pierde prietenia (vorba sa fie) Sovietelor, mai ales ca Fabricius m-a facut sa inteleag ca va avea loc un conflict germano-sovietic. Umansky a parut foarte multumit de aceste explicatii".

Din dialogul relatat, pîna si o poetesa visatoare ar pricepe ca rusul practica violența diplomatică. Hotărîrile de la Kremlin nu depind de el nici cît negrul de sub vîrful unghiilor. Totusi, într-un chip care-l face duios, Carol se zbate sa-l convinga ca-i un aliat convins al marului popor sovietic. Afacerea cu sovieticii face si mai fertil terenul pentru tot felul de stiri supraoptimiste. Potrivit Notei de luni, 7 august 1944, parintele Moraru îl trimite Duduiei o scrisoare de la New York:

"Punctul interesant din scrisoare este ca a vazut pe cineva care a avut stiri din tara. Pare-se ca la o întrebare pusa de sovietici populatiei din judetele Botosani, Dorohoi, ca ce guvern doresc, raspunsul a fost ca <Vrem pe Carol>. Aceasta stire, confirmînd cele ce le-a spus Pangal, este o mare bucurie sufleteasca. În toate mizeri(i)le prin care am trecut, acest sentiment, ca poporul pentru care am muncit cu drag 10 ani, nu numai ca nu m-a uitat, dar si ma doreste, este un lucru mare".

Pe 23 iunie 1944, Mihai Antonescu trimite ambasadelor din Ankara, Lisabona, Madrid si Stockholm o Comunicare prin care cere diplomatilor români sa spuna adevarul despre comportamentul rusilor in Moldova. Punctul 6 al enumerarii abuzurilor rusesti se refera la urmatoarele:

"Se face propaganda pentru regele Carol II si împotriva regelui Mihai (...). Stirea primita de Carol al II-lea în Mexic rezulta dintr-o manevra ruseasca. Pentru a-i întretine fostului Suveran iluziile si pentru a-l santaja pe Mihai.

Pîna acum, Umansky e un personaj abstract, comunicîndu-i fostului Rege simpatia prin neobosita doamna Wendell. Pe 18 iulie 1944, Jurnalul fixeaza un eveniment - Umansky vrea sa-l cunoasca personal:

"Altfel, nimica important, afara de dorinta lui Umansky sa-mi fie prezentat miine seara, la Ambasada USA. Cere o conversatie scurta si anodina si nebatatoare la ochi. Mai ales de dragii lui prieteni de acolo nu vrea sa arate nimic. Sunt de acord, e bine însa ca gheata sa fie sparta". În seara zilei de 22 iulie 1944, Carol al II-lea îsi îndeplineste visul. Îl cunoaste pe Umansky în carne si oase:

"Dupa-amiaza, am lucrat nitel. Seara, mare cina la Ambasada USA. S-a(u) petrecut toate cum s-au prevazut. Ernest mi l-a prezentat pe Umansky, cu care am vorbit nitel lucruri de mica importanta. În decursul serii, am mai avut prilejul de a vorbi, de doua ori, l-am gasit foarte agreabil, vorbeste perfect atît englezeste, cît si frantuzeste".

Era de prevazut ca fostul Rege va avea o noapte framîntata. Framîntata de o singura întrebare: a trecut bine examenul Umansky? A doua zi are toate motivele sa-si noteze pîna la surescitare: *"Cu un surîs, am auzit de dimineata, telefoanele zbîrnîind, era D-na Wendell, care-l si vazuse pe Umansky. Pare-se ca este foarte multumit de cunostinta facuta, a declarat ca ne-a gasit, pe Duduia si pe mine, foarte agreabili. Cine este persoana cea mai fericita de acest eveniment este tocmai D-na Wendell, caci dorea de mult aceasta apropiere si a lucrat mult pentru ea".*

Se apropie 23 august 1944!

8 august 1944. Sovieticii luasera deja legatura cu Palatul Regal de la Bucuresti. Carol n-are de unde sa stie asta. Umansky avea cunostinta de afacere? Probabil ca nu. Era un simplu pion si el. Explicabil, poate, de ce, la insistentele Regelui, evita un raspuns precis:

"Pe la 7 si jumata, un cocktail la Heddy Linthicum. Era si Umansky, ca si prima data, extrem de amabil, nevasta-sa chiar s-a detasat din grupul în care era ca sa-mi spuie buna seara. De asta-data, dupa cîteva cuvinte banale, mi-a spus ca a transmis ad-litteram, la Moscova, cele ce i-a spus Dr. Urdareanu. Replica mea a fost ca niciodata nu m-am îndoit de aceasta, dar ca raspunsul întîrzie. Dar, zice el, lasa portile deschise si ca pe frontul român nu se ataca. I-am mai spus ca cu cît întîrzie, cu atît se apropie iarna si ca unul din scopurile mele este de a avea timp, înainte de a fi prea frig, de a face ceva pentru populatie, a raspuns ca trebuie sa fie mare mizerie si ca spera ca raspunsul nu va întîrzia mult".

Carol devine tot mai nerabdator. Si el si Duduia traiesc în asteptarea unei clarificari: "Lipsa unui raspuns de la Moscova ne paralizeaza complet. Fie alba, fie neagra, numai sa vie, ca sa stiu ce este de facut". (luni, 7 august 1944)

Sub acest semn, pe 14 august 1944, el scrie:

"Ernest s-a dus la Umansky, ca sa-i vorbeasca de ac(elerarea) chestiunii, rezultatul a fost destul de vag. Lucru interesant, ca din conversatie reiese ca ambasadorul ma credea fericitul posesor a(i) 20 milioane de dolari si a fost foarte mirat a sti ca averea mea este departe de aceasta suma".

Aceeasi atitudine echivoca a rusului e consemnata si pe 16 august:

"A sosit de la Pangal o telegrama, care indica ca tratativele lui Stirbey continua si împinge la actiune, spunînd ca, atît elementele civile, cît si cele militare asteapta. Ernest, spre seara, s-a

dus cu telegrama la Umansky, care a parut interesat si a promis sa instiinteze imediat Moscova. El are aerul de a pune, daca nu inima, cel putin multa buna vointa in chestiune".

Ca sa fie penibil pîna la capat

Pe acest fond cade vestea lui 23 august 1944: *"Azi noapte, Mihaita a citit la Radio o proclamatie catre popor, prin care anunta caderea lui Antonescu, incheierea unui armistitiu cu URSS si trecerea Romaniei de partea Natiunilor Unite. In acelasi timp, anunta formarea unui guvern sub presedintia generalului Sanatescu, cu Maniu si Dinu Bratianu, cu ministri fara portofoliu.*

Dupa primul moment de stupefactie, caci s-a aplicat intocmai programul meu, a urmat unul de dezgust fata de atitudinea Sovietelor, care, acum clar se vede, au jucat pe doua tablouri si au ales pe cel din Tara, ca fiind cel mai usor. Pe mine m-au tinut cu vorba timp de cinci luni. Iar acum iata ca acel escroc politic, Maniu, cistiga prima mansa impotriva mea. Pentru tara este o solutie fericita, pentru mine insa una mult mai putin. Atit imi mai lipsea la starea mea de nervi, aceasta stire destul sa ma dea gata. Acum, in toate actiunile mele politice, trebuie sa ma-ntinnesc cu sinistra figura a lui Iuliu Maniu".

Regele își da seama c-a fost tras pe sfsoara. Se enerveaza rau de tot, mai ales ca apare din nou eternul sa dusman: Maniu. Jurnalistii navalesti sa-i ia declaratii. Lumea îl felicita. Se arata si el bucuros. În sufletul lui e însa altceva. Pe 24 august noteaza:

"Rezultatul a fost pentru mine oribil si m-a pus intr-un hal de nervi nemaipomenit. In actiunea care voi am s-o duc era poate o doza de donchisotism, dar, mai ales, o dorinta de a-mi sluji Patria si, in acelasi timp, prin actiunea mea personala, avind pe Duduia alaturi, sa pot sa-i creez o situatiune, in sfirsit demna si recunoscuta. Prin ceea ce s-a intimplat, pentru un moment, s-a prabusit si intrarea in joc a lui Maniu face, din nou, totul mult mai greu. Iata cauza halului meu de nervi, cauza cari nu vreau s-o marturisesc Duduui".

Ca sa fie penibil pîna la capat, mai face un gest. îl trimite pe Urdareanu la Umansky:

"Ernest a fost la Umansky, ca sa-i comunice ca ma bucur de ceea ce s-a intimplat si, in acelasi timp, sa-i multumeasca pentru atitudinea lui personala. De fapt, mai mult ca sa-i treaca sub nas ca procedeul sovietic n-a fost egalat; la acest din urma punct, desi a admis-o, ca guvernul sovietic a facut un act de lealitate fata de mine, care, daca as recunoaste-o, as sterge orice umbra de amaraciune. Pare foarte bine informat despre toate, dar totusi era interesat a sti ca, in formatia actuala, sunt oameni cari mi-au fost devotati si cari, pîna la septembrie 1940, au fost in functiune. Ernest incearca un joc foarte greu, acela de a arata ca tot ce s-a intimplat s-a facut cu cunostinta si din indemnul meu.

Din punct de vedere al nervilor, m-am calmat complet". (vineri, 25 august 1944)

În precipitarea de la 23 august, îl trimite o telegrama lui Mihai. Raspunsul întîrzie. Iar cînd soseste, e dezamagire prin laconismul nejustificat:

"Am avut marea bucurie de a primi, astazi, raspunsul de la Mihaita. Desi cam seaca si neraspunzînd la intrebarea mea, mi-a facut mare placere. Suna astfel: <Nu mi-am facut decî datoria. Mihai R. >. A fost trimisa prin mijlocirea Legatiei Române din Lisabona si i-a(u) trebuit 10 zile din Bucuresti la Mexico. E o proba ca, la nevoie, se poate coresponda, si asta e foarte bine". (marti, 19 septembrie 1944)

În tara, evenimentele se succed rapid într-o directie fatală: cea a sovietizării. Tronul lui Mihai e amenintat. Carol la II-lea continua însa sa spere. Pe 26 februarie 1945, cu putin înainte de instalarea guvernului Groza, el trece în Jurnal urmatoarele:

"Lucrul cel mai interesant este conversatia ce a avut-o Duduia cu Carvalho, spunînd ca sovieticii sunt convinsi ca lucrurile nu pot merge in Romania fara mine si ca ei doresc intoarcerea mea. Pe

de alta parte, a zis ca lumea începe a-si da seama de toate nedreptatile ce mi s-au facut si cît de mincinoase au fost cele ce s-au spus asupra mea. Cît despre Duduia, ca ea a cîstigat consideratiunea tuturora".

25 august 1945. În România situația e catastrofala. Mihai a intrat în greva Regala. Sovieticii fac și desfăc. Fostul Rege notează însă în Jurnal:

"Dimineata, ziarele au publicat ca ma-ntorc în Europa cu scopul de a recuceri Tronul, tot chestiunea unui posibil ajutor din partea URSS. Am dat o declaratie, zicînd ca plecarea mea nu are nici un scop politic și ca nu voi întreprinde nici o acțiune care să fie daunatoare lui Mihaita.

Spre seara, Duduia a primit pe D-na Salabert, sosita direct din Paris și care aduce stiri proaspete de acolo și din Tara. Ea insistă asupra unui punct, pentru mine foarte important, ca majoritatea Tarii este pentru mine și ca dorește întoarcerea mea. Prizonierii francezi întorsii din Tara au adus aceasta stire, spunînd că 85% daca nu 100% sunt pentru mine. Mai spune și ca în Franța am o foarte bună presă, din cauza atitudinii mele în chestiunea Czechoslovaciei; a vorbit cu generalul Koenig, care să-a exprimat cu entuziasm asupra mea. Chiar daca n-am ambii, acești stiri îmi fac placere".

Mai mult, Carol al II-lea se crede atât de important încât, pe 16 decembrie, cînd americanii cauză la pace cu sovieticii în chestiunea României, își pune problema de a alege între ruși și englezi:

"Toate conjuncturile sunt permise. Urdareanu are o singură echipă, să nu strice lucrurile cu Sovițele. Pe de altă parte, mersul meu în Anglia mi-ar schimba complet situația în lume, ridicarea acestui tabu, încetarea acestei nedrepte persecuții mi-ar face mult bine. Oare englezii își dau seama că situația lui Mihaita e subredă, că URSS ar fi privind spre mine și deci nu vor să piardă un atu? Sunt destul de intrigat. Prefer să lucrez cu englezi (i) decât cu sovieticii".

Hîrjoana cu Ana Pauker

Am exagerat punind totul pe seama iluzionarii infantile. Pentru afacerea cu sovieticii, Regele avea drept argument succesul politiciei sale interne de la Restauratia din 8 iunie 1930 pînă la abdicarea din septembrie 1940. Mai degraba amoral decât imoral, Carol al II-lea a dovedit o maiestrie inegalabilă în a-i manipula pe aproape toți politicienii bastinasi. Tactică exercitată poate fi denumită drept cea a basculei. Sprijinirea pe un partid sau pe un grup dintr-un partid pentru a-si lichida adversarul principal. După ce acesta dispare de pe scena politică, grăție ajutorului neprecupădit dat, în contra loialității, de către un alt partid sau alta grupare, vine rîndul aliațului dintîi. Astfel au fost macinate formatiuni de mare tradiție, au fost năruite fundamentele pluralismului românesc, au fost compromise mari personalități. Preluată din instinct de la Stalin, și el manevrînd cînd pe un flanc, cînd pe altul, pentru a ramâne singur stăpîn în Rusia, tactică s-a dovedit dezastroasă în plan extern. Cu Hitler, acest joc pe două planuri n-a mai mers. Cum n-a mai mers nici cu sovieticii și nici cu anglo-saxonii.

Ca e vorba nu atât de iluzionare, cît de o aplicare a cinismului în politica de după debarcare o dovedește hîrjoana cu Ana Pauker. Rusii mai gasesc prilejul de a-l exploata încă o dată. Vara lui 1945 e în România anotimpul grevei Regale. Desi, pînă la urma chestiunea e rezolvată prin complicitatea occidentalilor, sovieticii le clipește un bec de alarmă deasupra lui Mihai I. Omul pare nesigur. Drept urmare, aflata la Paris, Ana Pauker face să parvina în presă comunista zvonul că PCR ar fi favorabil revenirii lui Carol al II-lea. Fostul Rege se agăta de această stire cu toată disperarea celui trecut pe linie moartă. Pe 21 ianuarie 1946, el notează în Jurnal cu toată seriozitatea de care e în stare:

"La cîna, Faurii. El a primit stiri din Elveția. Franasovici s-a purtat prost, a voit să organizeze o lovitură în Tara, ca să detroneze pe Mihaita, și să puie în loc pe Nicolae, cu el, președintele

Consiliului. Ana Pauker, care a fost la Paris, ar fi o partizana a restauratiei mele, un semn mai mult ca sunt sustinut sub mina de Soviete".

Regele ceruse viza pentru Franta. O viza a carei aprobatare intîrzia. Pe 6 februarie 1946 Carol noteaza în Jurnal ca depesele United Press informeaza despre promisiunea comunistilor francezi ca guvernul o sa-i dea lui viza: "Duduia crede ca ar putea fi o actiune a Anei Pauker". Pe 25 martie 1946 afla ca Ana Pauker i-ar fi cerut asta lui George Bidault:
"Un alt detaliu interesant este ca Ana Pauker ar fi cerut lui Bidault sa-mi acorde viza. Desi el este, personal, foarte favorabil, nu vrea .